

Зоя ПУСТОВА

кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Наталія ПУСТОВА

кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ

Світовий ринок органічної їжі досяг у 2019 р. 106 млрд €. За останні 10 років в Європі він зріс вдвічі – з приблизно 18 млрд € в 2010 р. до понад 41 млрд € в 2019 р. Хоча кожен європеєць в середньому витрачає близько 84 € на рік на органічні продукти.

Європейський досвід свідчить, що 73 % органічної продукції просувається через мережу роздрібної торгівлі, 15 % – шляхом прямого продажу з підприємств-виробників і продажі через ринки, 12 % реалізується через спеціалізовані магазини, в тому числі й інтернет-магазини. Нині активно розвивається місцевий ринок органіки в Азії. Вражає різноманітність каналів збуту – це спеціальні органічні базари, невеликі роздрібні магазини, відділи супермаркетів, багаторівневий прямий продаж та інтернет-магазини. В США продукція органічного сільськогосподарського виробництва реалізується, у першу чергу, на місцевих фермерських ринках [1].

Найбільше органічні продукти споживають датські та швейцарські споживачі (344 та 338 € на душу населення відповідно). Данія мала найвищу частку органічного ринку – 12,1 % від загального ринку продовольства. COVID-19 призвів до значного збільшення попиту на органічну продукцію в багатьох країнах. У 2019 р. ЄС імпортував 3,24 млн т органічних агропродовольчих товарів.

З України до ЄС в основному експортуються зернові (76,9 %), пшениця (31,8 %) олійні культури (18,2 %), соя (13 %), фрукти (11 %). Також Україна входить до групи найбільших експортерів макухи, фруктових соків та овочів, що є ключовими експортними продуктами. Загалом експортована з України органічна продукція складає близько 2 % загального імпорту агропродовольчих

товарів до ЄС [1].

Органічне виробництво в Україні почало розвиватися наприкінці 1990-х років. В останні роки Україна стежить за світовими тенденціями та розвиває органічне виробництво. З метою збільшення попиту на органічну продукцію необхідно впроваджувати ефективну маркетингову політику, стимулювати її розвиток та організовувати виробництво відповідно до всіх міжнародних вимог та стандартів [2, 3, 4, 5, 6].

Відповідно до Закону України «Про виробництво та використання органічного сільськогосподарського виробництва та його сировини»: Органічне виробництво – це виробництво, результатом якого є сертифіковане виробництво, яке виключає використання хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів, консервантів тощо, на кожному етапі виробництва. Методи, принципи та правила, визначені цим Законом, використовуються для одержання природного виробництва та збереження природних ресурсів. Цей Закон визначає правові та економічні основи виробництва та використання органічного сільськогосподарського виробництва та сировини також спрямований на належне функціонування ринку та гарантію довіри споживачів щодо продуктів та сировини, які продаються як органічні.

В Україні кожна особа або підприємство має право виробляти органічну продукцію, якщо вона пройшла оцінку відповідності стандартам органічного виробництва, отримала сертифікат відповідності та була внесена до реєстру виробників. Фізичні особи або підприємства, які не внесені до реєстру, не мають права займатися цією діяльністю. Органічне сільськогосподарське виробництво підлягає обов’язковому маркуванню за допомогою певного логотипу, виданого урядом [2].

Найважливішою метою у процесі розвитку органічних концепцій в Україні є перехід від виняткового аграрного аспекту до сприйняття органічного домену як агропродовольчої системи, яка забезпечує:

1. Виробництво якісних, безпечних продуктів харчування та напоїв у необхідній кількості та прийнятній ціні.
2. Зменшення забруднення та викидів парникових газів у процесі виробництва харчових продуктів, торгівлі та їх споживання.
3. Створення харчових ланцюгів на основі переробки поновлюваних джерел енергії поживних матеріалів.

4. Охорона ґрунту, води, повітря, біорізноманіття та ландшафту.

5. Враховуючи сучасні та майбутні етичні принципи, харчові звички, спосіб життя та потреби споживачів [3].

Досліди проводили в польовій сівозміні дослідного поля Подільського державного аграрно-технічного університету. Використані для досліджень біологічні препарати: Органік Баланс, Азотофіт, Липосам, Хелпрост зернові, Гуміфренд. Біологічні препарати досліджували на культурах: озима пшениця (сорт Самурай) 5 га, ярий ячмінь (сорт Віраж) 5 га. Умови виробничих посівів. Попередниками досліджуваних культур були: ярого ячменю – озима пшениця, озимої пшениці – соя. Обробіток ґрунту і підготовка поля до сівби – загальноприйняті для південної частини західного Лісостепу України.

За результатами застосування в 2019-2021 роках мікробних і ферментних препаратів українського виробника – компанії «БТУ-центр» встановлено, позитивну дію препаратів біологічного походження на ріст, розвиток і врожайність досліджуваних сільськогосподарських культур: озиму пшеницю, ярий ячмінь. На посівах з використанням біопрепаратів зменшилась захворюваність рослин. Особливо це проявилось на посівах озимої пшениці. Особливістю впливу біопрепаратів на біомасу досліджуваних культур, було те, що на контролі рослини були вищими, але врожайність була нижчою. Використання біопрепаратів призвело до збільшення врожайності всіх досліджуваних культур: озимої пшениці на 0,7 т/га (23 %), ярого ячменю – 0,31 т/га (13,4 %). Позитивний вплив мали біопрепарати також на масу 1000 насінин, яка при їх застосуванні збільшилась у всіх культур на 2,1 6,6 %, насіння було більш виповнене.

Можна зробити висновок, що в умовах південно-західної частини Лісостепу України в технологіях органічного виробництва препарати «БТУ-Центр» біологічного походження, які містять в своєму складі як живі клітини мікроорганізмів сапрофітів культурних рослин, культури антагоністів фітопатогенних мікроорганізмів так і біологічно активні речовини мікробіологічного походження позитивно вплинули на досліджувані сільськогосподарські культури зменшивши захворюваність, збільшили врожайність [2, 3, 4].

Список використаних джерел

1. Височанська М. Я., Дорожкіна К. В. Світове органічне виробництво та перспективні аспекти розвитку сільського господарства для України. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.82
2. Kucher O., Pustova Z., Pokotylska N., Pustova N. (2021) Organic market formation in Ukraine - Turystyka i Rozwój Regionalny. - vol., nr 16. Crossre (SGGW) - P. 55-66. http://sj.wne.sggw.pl/pdf/TIRR_2021_n16.pdf
3. Kucher O. V. (2021). Bioeconomy as the Modern Paradigm of Economic Development. Bioeconomy and Agrarian Business, 12(2): 18-28. <https://doi.org/10.31548/bioeconomy2021.02.002>
4. Kucher O. (2020) Marketing Tool for the Development of Organic Production Market in Ukraine. Bioekonomika i ahrarnyi biznes. 11(4). <https://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy2020.04.011>
5. Pustova Z., Pustova N, Komarnitskyi S., Tkach O., Zamoiskyi S., Olenyuk A. (2020) Influence of biopreparations on biomass yield and grain efficiency of energy corn. E3S Web of Conferences EDP Sciences. T. 154. P. 01008 [2](https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015401008) <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015401008>
6. Błaszczyk Lidia, Nowak Czesław, Pustova Z. V., Pustova N. V. Using of Millet Straw for Energy Purposes. Podilian Bulletin Agriculture Engineering Economics DOI: [10.37406/2706-9052-2022-18](https://doi.org/10.37406/2706-9052-2022-18)